

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN

Lê Thu Nguyệt

**TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ NHÀ GIÁO
- NỘI DUNG VÀ GIÁ TRỊ**

Chuyên ngành: Hồ Chí Minh học

Mã số: 9310204.01

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ CHÍNH TRỊ HỌC

HÀ NỘI - 2026

Công trình được hoàn thành tại:

Trường Đại học Khoa học Xã hội & Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội

Người hướng dẫn khoa học: 1. GS.TS. Trần Thị Minh Tuyết
2. TS. Trần Thị Điều

Phản biện: PGS.TS. Trịnh Thị Xuyên

*Viện Chính trị học và Quan hệ quốc tế,
Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh*

Phản biện: PGS.TS. Nguyễn Xuân Trung

*Học viện Chính trị Khu vực I
Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh*

Phản biện: PGS.TS. Lê Trọng Tuyển

Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Luận án đã được bảo vệ trước Hội đồng cấp ĐHQG chấm luận án tiến sĩ
hợp tại: Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, ĐHQGHN
vào hồi: giờ ngày tháng năm 2026

Có thể tìm hiểu luận án tại:

- Thư viện Quốc gia Việt Nam
- Trung tâm Thư viện và Tri thức số, Đại học Quốc gia Hà Nội

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong lịch sử dân tộc Việt Nam, hiếm có vĩ nhân nào có sự cống hiến đa dạng và to lớn như Chủ tịch Hồ Chí Minh. Người không chỉ là anh hùng giải phóng dân tộc, danh nhân văn hóa kiệt xuất mà còn là nhà tư tưởng lớn với hệ thống quan điểm toàn diện về cách mạng Việt Nam, trong đó có tư tưởng sâu sắc về giáo dục. Với tầm nhìn chiến lược, Hồ Chí Minh là người đặt nền móng cho nền giáo dục mới của nước Việt Nam độc lập, hướng tới mục tiêu cao cả là “ai cũng được học hành” [100, tr.156]. Tuy nhiên, theo Người, để mục tiêu ấy trở thành hiện thực thì đội ngũ nhà giáo giữ vai trò quyết định, bởi “không có thầy giáo thì không có giáo dục” [106, tr.345]. Vì thế, tư tưởng về nhà giáo đã chiếm một vị trí đặc biệt quan trọng trong hệ thống tư tưởng của Hồ Chí Minh nói chung và tư tưởng về giáo dục nói riêng. Đến nay, tư tưởng đó vẫn giữ nguyên giá trị lý luận và thực tiễn, tiếp tục là cơ sở định hướng cho việc xây dựng đội ngũ nhà giáo đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong bối cảnh mới. Chính vì vậy, việc nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo có ý nghĩa quan trọng trong việc nhận thức đầy đủ hơn những giá trị bền vững trong tư tưởng của Người, đồng thời góp phần vận dụng sáng tạo vào thực tiễn giáo dục hiện nay.

Xu thế phát triển chung của thế giới hiện nay cũng cho thấy sự cần thiết của việc nghiên cứu đề tài, bởi nguồn nhân lực ngày càng trở thành yếu tố quyết định năng lực cạnh tranh và sự phát triển bền vững của mỗi quốc gia. Trong bối cảnh kinh tế tri thức, cách mạng công nghiệp lần thứ tư và quá trình chuyển đổi số diễn ra mạnh mẽ, lợi thế phát triển không còn chủ yếu dựa vào tài nguyên thiên nhiên hay nguồn vốn mà ngày càng phụ thuộc vào chất lượng nguồn nhân lực. Với tư cách là lực lượng trực tiếp thực hiện sự nghiệp “trồng người”, đội ngũ nhà giáo giữ vai trò quyết định trong việc hình thành tri thức, kỹ năng, phẩm chất và năng lực sáng tạo của các thế hệ công dân. Do đó, nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo không chỉ có ý nghĩa về mặt lý luận mà còn góp phần làm rõ những yêu cầu mà thực tiễn đang đặt ra đối với đội ngũ nhà giáo trong việc đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao và “lớp công dân toàn cầu” để đáp ứng yêu cầu phát triển và hội nhập quốc tế ngày càng mạnh mẽ của đất nước.

Đối với Việt Nam, việc nghiên cứu đề tài càng trở nên cấp thiết trong bối cảnh đất nước đang đứng trước vận hội lịch sử để bước vào “kỷ nguyên

vươn mình” của dân tộc, với khát vọng xây dựng quốc gia hùng cường, thịnh vượng và từng bước hiện thực hóa tầm nhìn đến năm 2045. Để đạt được khát vọng đó, Đảng và Nhà nước xác định con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của sự nghiệp đổi mới, đồng thời coi giáo dục, đào tạo và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực là một trong những đột phá chiến lược giữ vai trò then chốt đối với sự phát triển nhanh và bền vững của đất nước. Gần đây nhất, tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV, Đảng tiếp tục khẳng định nhiệm vụ: “Xây dựng nền giáo dục quốc dân hiện đại, ngang tầm khu vực và thế giới” [34, tr.100]. Để hiện thực hóa định hướng chiến lược đó, nhà giáo được xác định “là động lực, quyết định chất lượng giáo dục, đào tạo” [18]. Lúc này, trách nhiệm của đội ngũ nhà giáo lại càng nặng nề hơn. Chính những yêu cầu mới đó càng đòi hỏi cần tiếp tục nghiên cứu, làm sáng tỏ và vận dụng những giá trị trong tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo nhằm góp phần xây dựng đội ngũ nhà giáo đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong giai đoạn mới.

Sau cùng, thực tiễn phát triển giáo dục hiện nay cũng đang đặt ra nhiều vấn đề cấp thiết đối với đội ngũ nhà giáo. Bên cạnh những kết quả quan trọng đạt được về số lượng, cơ cấu và trình độ, đội ngũ nhà giáo vẫn đang phải đối diện với rất nhiều thách thức được đặt ra. Đơn cử như, khoảng cách nhất định giữa quy định chính sách và thực tiễn triển khai chính sách đãi ngộ đối với nhà giáo, sự phát triển mạnh mẽ của trí tuệ nhân tạo (AI), dữ liệu lớn và các công nghệ số cũng đặt ra không ít thách thức đối với vị thế, vai trò và năng lực nghề nghiệp của nhà giáo. Trong bối cảnh đó, việc nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo không chỉ góp phần khẳng định những giá trị bền vững của nghề dạy học mà còn cung cấp những luận cứ lý luận quan trọng để định hướng quá trình xây dựng, phát triển đội ngũ nhà giáo có đủ phẩm chất, năng lực và khả năng thích ứng với những yêu cầu mới của thời đại.

Xuất phát từ những cơ sở lý luận và thực tiễn nêu trên, việc nghiên cứu đề tài “**Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo - Nội dung và giá trị**” là cần thiết và có ý nghĩa khoa học, góp phần làm rõ một nội dung quan trọng trong hệ thống tư tưởng Hồ Chí Minh, đồng thời cung cấp luận cứ khoa học cho công tác xây dựng, phát triển và nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo Việt Nam hiện nay, phục vụ cho sự nghiệp đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo cũng như mục tiêu phát triển nhanh, bền vững của đất nước.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục đích nghiên cứu: Luận án hướng tới việc làm rõ cơ sở hình thành và nội dung cơ bản trong tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo, qua đó khẳng định giá trị to lớn, bền vững của tư tưởng ấy trên cả hai phương diện lý luận và thực tiễn.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Để thực hiện mục đích trên, luận án hướng tới việc giải quyết một số nhiệm vụ sau:

Thứ nhất, tổng quan tình hình nghiên cứu liên quan đến đề tài, khái quát những kết quả đã đạt được và những vấn đề luận án cần tiếp tục nghiên cứu.

Thứ hai, luận giải và làm rõ các khái niệm công cụ có liên quan đến đề tài như “Nhà giáo”, “Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo”; đồng thời, phân tích cơ sở hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo trên các phương diện thực tiễn, lý luận và vai trò chủ quan của Người.

Thứ ba, nghiên cứu và làm sáng tỏ những nội dung cơ bản trong tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo, bao gồm vai trò của nhà giáo, yêu cầu đặt ra đối với nhà giáo và biện pháp nâng cao chất lượng nhà giáo.

Thứ tư, phân tích giá trị lý luận, thực tiễn của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo đối với nền giáo dục Việt Nam trong các chặng đường cách mạng Việt Nam. Qua đó, khẳng định ý nghĩa và sức sống của tư tưởng ấy trong công cuộc xây dựng, phát triển đội ngũ nhà giáo nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo hiện nay ở nước ta.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu: Luận án đi theo hướng nghiên cứu cơ bản: Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo, bao gồm cơ sở hình thành, nội dung và các giá trị cốt lõi trong tư tưởng của Người.

3.2. Phạm vi nghiên cứu:

Phạm vi về nội dung: Luận án nghiên cứu các bài nói, bài viết của Hồ Chí Minh về nhà giáo và hoạt động thực tiễn của Người liên quan đến đội ngũ nhà giáo.

Phạm vi thời gian: Luận án nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo gắn với việc hình thành nền giáo dục mới ở Việt Nam từ năm 1945.

Phạm vi không gian: Luận án chủ yếu đánh giá giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo ở Việt Nam

4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu

4.1. Cơ sở lý luận: Về cơ sở lý luận, luận án được thực hiện dựa trên nền tảng lý luận của các học thuyết, quan điểm sau:

Trước hết, chủ nghĩa Mác - Lênin cung cấp cơ sở phương pháp luận để luận án nhận thức và lý giải vai trò của nhà giáo trong tiến trình phát triển xã hội. Theo quan điểm của C. Mác và V.I. Lênin, giáo dục là công cụ để giải phóng con người, xây dựng xã hội mới, trong đó nhà giáo giữ vị trí trung tâm trong việc hình thành nhân cách và tri thức của con người xã hội chủ nghĩa.

Cùng với đó, quan điểm và sự chỉ đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam về giáo dục nói chung và nhà giáo nói riêng là căn cứ chính trị - thực tiễn quan trọng để luận án đối chiếu, làm rõ giá trị soi đường của tư tưởng Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay.

4.2. Phương pháp nghiên cứu: Trên cơ sở phương pháp luận duy vật biện chứng và duy vật lịch sử của chủ nghĩa Mác - Lênin, tác giả lựa chọn các phương pháp chuyên ngành và liên ngành của khoa học xã hội và nhân văn để thực hiện mục tiêu và nhiệm vụ mà đề tài đã đặt ra. Cụ thể:

Trước hết, phương pháp văn bản học được sử dụng nhằm hệ thống hóa, xử lý các nguồn tư liệu gốc như các bài viết, bài nói của Chủ tịch Hồ Chí Minh, các văn kiện của Đảng, Nhà nước và các công trình nghiên cứu có liên quan đến tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo. Đây là phương pháp quan trọng để nghiên cứu sinh khai thác, luận giải và khái quát nội dung, giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo.

Phương pháp phân tích - tổng hợp được vận dụng nhằm tách biệt, làm rõ từng khía cạnh cụ thể trong nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo, sau đó tổng hợp lại thành một chỉnh thể nhằm phản ánh tính toàn diện, hệ thống trong tư tưởng của Người về nhà giáo.

Phương pháp trừu tượng hóa và khái quát hóa giúp luận án xây dựng các khái niệm “công cụ”, rút ra những luận điểm có tính bản chất, khái quát từ các hiện tượng và dữ liệu cụ thể, qua đó xác định rõ nội hàm, cấu trúc và giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo.

Phương pháp kết hợp logic và lịch sử được sử dụng nhằm tái hiện quá trình hình thành, phát triển và hoàn thiện tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo trong mối liên hệ biện chứng giữa bối cảnh lịch sử - xã hội với tiến trình phát triển tư duy lý luận của Người và thực trạng đội ngũ nhà giáo Việt Nam hiện nay.

Phương pháp quy nạp và diễn dịch được sử dụng khi nghiên cứu sinh viết luận án dưới dạng đưa ra các luận điểm lớn và sau đó làm rõ nó bằng cách luận cứ, luận chứng cụ thể.

Đặc biệt, phương pháp so sánh được sử dụng khi tiến hành so sánh tư tưởng của Hồ Chí Minh với truyền thống văn hóa dân tộc, văn hóa phương Đông, phương Tây, chủ nghĩa Mác - Lênin; so sánh quan điểm của Đảng ở các thời điểm khác nhau; so sánh giữa lý luận và thực tiễn để chứng minh giá trị, sức sống lâu bền của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo.

Việc kết hợp đồng bộ các phương pháp trên giúp luận án bảo đảm tính logic, khách quan và khoa học trong toàn bộ quá trình nghiên cứu, đồng thời làm sáng tỏ chiều sâu lý luận và giá trị thực tiễn của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay.

5. Đóng góp mới của luận án

Từ hướng tiếp cận ngành Chính trị học, chuyên ngành Hồ Chí Minh học, luận án có một số đóng góp mới như sau:

Thứ nhất, luận án góp phần làm sáng tỏ khái niệm “tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo”, xác định rõ cơ sở hình thành tư tưởng ấy trong mối quan hệ biện chứng giữa bối cảnh lịch sử - xã hội, truyền thống văn hóa dân tộc, tinh hoa nhân loại và nhân cách Hồ Chí Minh. Qua đó, luận án bổ sung và hoàn thiện thêm hệ thống khái niệm nghiên cứu trong lĩnh vực Hồ Chí Minh học.

Thứ hai, luận án đã hệ thống hóa và phân tích các nội dung cơ bản trong tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo, bao gồm quan điểm về vai trò của nhà giáo trong sự nghiệp “trồng người”; yêu cầu về phẩm chất, năng lực, nội dung, phương pháp giảng dạy; và biện pháp nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo nhà giáo. Việc luận giải sâu các nội dung này góp phần khẳng định tầm nhìn, triết lý và giá trị nhân văn sâu sắc trong tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục nói chung và về người thầy nói riêng.

Thứ ba, luận án làm rõ giá trị lý luận và giá trị thực tiễn của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo trong bối cảnh hiện nay, chỉ ra ý nghĩa định hướng cho công tác đào tạo, bồi dưỡng, sử dụng và đãi ngộ đội ngũ nhà giáo trong thời kỳ đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, cũng như trong quá trình xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện.

6. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn của luận án

6.1. Ý nghĩa lý luận

Luận án “*Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo - Nội dung và giá trị*” góp phần hoàn thiện hệ thống lý luận về tư tưởng Hồ Chí Minh, đặc biệt trong lĩnh vực giáo dục. Kết quả nghiên cứu giúp làm rõ vị trí, vai trò của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo trong chỉnh thể tư tưởng của Người, khẳng định mối quan hệ thống nhất giữa giáo dục, con người và sự nghiệp cách mạng. Việc luận giải nội dung và giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo góp phần bổ sung cơ sở khoa học cho việc nhận thức sâu sắc hơn bản chất cách mạng, nhân văn và hiện đại trong tư tưởng giáo dục của Người. Đồng thời, luận án khẳng định vai trò của nhà giáo với tư cách là lực lượng nòng cốt trong sự nghiệp “trồng người”, xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa. Trên nền tảng đó, kết quả nghiên cứu của luận án góp phần phát triển lý luận về con người, giáo dục và đội ngũ nhà giáo trong hệ thống lý luận chính trị của Đảng, đồng thời cung cấp cơ sở khoa học phục vụ công tác nghiên cứu và giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh hiện nay.

6.2. Ý nghĩa thực tiễn

Luận án “*Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo - Nội dung và giá trị*” góp phần định hướng cho việc vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác giáo dục, đào tạo và phát triển đội ngũ nhà giáo ở Việt Nam hiện nay. Kết quả nghiên cứu của luận án giúp nhận thức rõ hơn vai trò, trách nhiệm và phẩm chất của người thầy trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo; qua đó khẳng định nhà giáo là lực lượng nòng cốt trong sự nghiệp “trồng người”, giữ vai trò quyết định đối với chất lượng nguồn nhân lực và sự phát triển bền vững của đất nước.

Kết quả nghiên cứu của luận án có thể được sử dụng làm tài liệu tham khảo cho các cá nhân, cơ sở đào tạo, nghiên cứu, giảng dạy hay quan tâm đến các môn *Tư tưởng Hồ Chí Minh* hay *Khoa học giáo dục*.

7. Kết cấu của luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục các công trình nghiên cứu tác giả đã công bố có liên quan đến nội dung của luận án, danh mục tài liệu tham khảo, nội dung của đề tài luận án bao gồm bao gồm 04 chương, 09 tiết.

Chương 1. TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN

1.1. Tình hình nghiên cứu liên quan đến luận án

1.1.1. Những công trình nghiên cứu cơ sở hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo

Hầu hết các công trình nghiên cứu liên quan đến cơ sở hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo đều tiếp cận dưới góc độ phân tích nguồn gốc hình thành và phát triển tư tưởng của Người nói chung hoặc tư tưởng của Người về giáo dục. Tuy nhiên, một số công trình đã đề cập trực tiếp đến nội dung này với những góc độ tiếp cận khác nhau. Đơn cử, tác giả Võ Nguyên Giáp với công trình Tư tưởng Hồ Chí Minh, quá trình hình thành và phát triển, Nxb Sự thật, Hà Nội, 1991 [46] đã chỉ ra sự hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo xuất phát từ yêu cầu thực tiễn là công cuộc kháng chiến, kiến quốc và xây dựng nền giáo mới, con người mới ở Việt Nam. Nghiên cứu của tác giả Mạch Quang Thắng trong công trình Hồ Chí Minh - con người của sự sống, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2010 [129] đã nói lên vai trò quyết định của nhân tố chủ quan - Hồ Chí Minh người thầy, người kiến tạo nền giáo mới ở Việt Nam trong việc hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo.

1.1.2. Những công trình nghiên cứu nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo

Một số công trình đã bước đầu nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo một cách có hệ thống khi đi từ vai trò, trách nhiệm, yêu cầu về phẩm chất, trình độ chuyên môn, phương pháp giảng dạy như: Cuốn sách Tư tưởng Hồ Chí Minh về người thầy và việc xây dựng đội ngũ giảng viên đại học hiện nay của tác giả Ngô Văn Hà; Công trình Tư tưởng Hồ Chí Minh về người thầy trong sự nghiệp giáo dục của tác giả Lê Thị Thùy Linh; Bài viết Tư tưởng Hồ Chí Minh về người thầy giáo của Trần Đình Tuấn

Bên cạnh các nghiên cứu mang tính hệ thống, một số công trình chỉ đi vào một vài khía cạnh cụ thể trong nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo, có thể kể đến như: Công trình Quan niệm Hồ Chí Minh về giáo dục sức khỏe cho thanh niên của Đoàn Nam Đàn; Tác giả Trần Văn Lực cũng có bài viết Quan điểm Hồ Chí Minh về đạo đức nhà giáo

Còn lại đa số các công trình có đề cập đến nội dung này đều dưới góc độ nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục nói chung

1.1.3. Những công trình nghiên cứu giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo

Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo không chỉ thể hiện tầm nhìn sâu sắc của Người đối với riêng đội ngũ nhà giáo mà còn mang giá trị to lớn với sự

nghiệp trồng người. Do vậy, nhiều công trình nghiên cứu đã làm rõ những giá trị cốt lõi trong tư tưởng của Người, từ giá trị lý luận đến ý nghĩa thực tiễn. Về mặt lý luận, các công trình đã chỉ ra: giá trị soi đường của tư tưởng Hồ Chí Minh trong việc xây dựng chuẩn mực nhà giáo; là nền tảng lý luận trong xây dựng nền giáo dục Việt Nam thời kỳ hội nhập quốc tế; định hình triết lý giáo dục Việt Nam hiện đại. Về mặt thực tiễn, tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo: gợi mở các giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo thông qua việc nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo nhằm đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa; định hướng cho công tác quản lý giáo dục sao cho phù hợp với sự phát triển của nền giáo dục Việt Nam hiện đại; đối chiếu với các nền giáo dục khác trên thế giới.

1.2. Khái quát kết quả nghiên cứu liên quan đến đề tài và những vấn đề cần tiếp tục nghiên cứu

1.2.1. Khái quát kết quả nghiên cứu liên quan đến đề tài

Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục nói chung và về nhà giáo nói riêng đã thu hút sự quan tâm rộng rãi của giới khoa học cả trong và ngoài nước. Hệ thống tư liệu phong phú từ sách chuyên khảo, kỷ yếu hội thảo, đề tài khoa học đến các bài báo đã tạo nền tảng quan trọng để nghiên cứu sinh kế thừa những thành tựu nghiên cứu có giá trị.

Thứ nhất, các nghiên cứu thống nhất rằng tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo được hình thành trên nền tảng thực tiễn sâu sắc, không chỉ từ thực tiễn cách mạng Việt Nam mà còn từ thực tiễn các nền giáo dục trên thế giới, truyền thống hiếu học, tôn sư trọng đạo của dân tộc và tinh hoa giáo dục nhân loại, đồng thời gắn với phẩm chất, nhân cách và trải nghiệm thực tiễn của Hồ Chí Minh.

Thứ hai, nhiều công trình đã bước đầu làm rõ hệ thống khái niệm liên quan đến nhà giáo và tiếp cận nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo trên các phương diện cơ bản như: vai trò của nhà giáo trong sự nghiệp cách mạng; quan điểm về mục tiêu, nội dung, phương pháp giáo dục; yêu cầu về phẩm chất, đạo đức, nhân cách người thầy; và hình mẫu Hồ Chí Minh với tư cách một nhà giáo cách mạng tiêu biểu.

Thứ ba, các nghiên cứu đã chỉ ra những nét đặc sắc, sáng tạo trong tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo khi đối sánh với giáo dục phong kiến và chủ nghĩa Mác - Lênin, qua đó làm nổi bật quan niệm của Người về nhà giáo như lực lượng nòng cốt của sự nghiệp văn hóa, đề cao đạo đức, nhân cách và tinh thần phục vụ nhân dân.

Thứ tư, các học giả đều khẳng định vai trò không thể thay thế của đội ngũ nhà giáo trong phát triển đất nước và nhân mạnh giá trị bền vững, tính thời sự của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay, coi đây là cơ sở lý luận quan trọng cho việc hoạch định đường lối, chính sách giáo dục của Đảng và Nhà nước.

Nhìn chung, các kết quả nghiên cứu trước là nguồn tư liệu tham khảo có giá trị, tạo nền tảng khoa học cho nghiên cứu sinh tiếp tục kế thừa, hệ thống hóa và phát triển trong luận án.

1.2.2. Những vấn đề luận án cần tiếp tục nghiên cứu

Tư tưởng Hồ Chí Minh hình thành từ yêu cầu của thực tiễn cách mạng và luôn gắn chặt với hành động thực tiễn, không tồn tại như những luận đề thuần túy lý luận. Do không có công trình chuyên khảo riêng về nhà giáo, tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo được thể hiện phân tán trong các tác phẩm, bài nói, bài viết và hoạt động thực tiễn của Người, đồng thời không ngừng được bổ sung, phát triển nhằm giải quyết những vấn đề mới nảy sinh. Vì vậy, việc nhận thức và đánh giá giá trị của tư tưởng này luôn gắn với bối cảnh lịch sử - xã hội cụ thể và có sự vận động theo thời gian.

Tổng quan các công trình nghiên cứu cho thấy, bên cạnh những kết quả đạt được, vẫn tồn tại một số vấn đề cần tiếp tục làm rõ. Thứ nhất, các nghiên cứu chuyên sâu, trực tiếp về tư tưởng Hồ Chí Minh đối với nhà giáo còn hạn chế; nội dung này chủ yếu được đề cập như một bộ phận trong nghiên cứu chung về tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục hoặc đội ngũ trí thức, cho thấy còn khoảng trống cả về phương diện lý luận và giá trị thực tiễn. Thứ hai, chưa có công trình nào nghiên cứu một cách hệ thống, toàn diện tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo từ cơ sở hình thành, nội dung đến giá trị lý luận và thực tiễn; các nghiên cứu hiện có chủ yếu thiên về vận dụng, chưa làm rõ đầy đủ đặc tính và chiều sâu tư tưởng. Thứ ba, nhiều công trình được công bố trong bối cảnh trước đây, trong khi thực tiễn kinh tế - xã hội và giáo dục Việt Nam đã có nhiều biến đổi, dẫn đến yêu cầu cần có những nghiên cứu cập nhật, gắn với định hướng phát triển mới của đất nước.

Trên cơ sở kế thừa có chọn lọc các thành tựu nghiên cứu trước, luận án tập trung giải quyết ba vấn đề cơ bản:

Một là làm rõ các khái niệm nền tảng như “nhà giáo” và “tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo”.

Hai là nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo một cách hệ thống, toàn diện từ cơ sở hình thành, nội dung đến giá trị.

Ba là làm rõ giá trị thực tiễn của tư tưởng Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay dưới góc độ sự gợi mở các giải pháp, phương hướng hành động.

Tóm lại, việc bám sát ba hướng nghiên cứu trên chính là định hướng xuyên suốt sẽ tạo nên dấu ấn riêng của luận án. Trên cơ sở tiếp cận tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo một cách hệ thống, tác giả luận án mong muốn không chỉ khắc phục khoảng trống trong nghiên cứu trước đây mà còn khẳng định sức sống bất hủ của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo trong kỷ nguyên mới - kỷ nguyên “vươn mình” của dân tộc Việt Nam.

Tiểu kết chương 1

Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo là một chủ đề quan trọng, không chỉ phản ánh tầm nhìn sâu sắc của Người đối với giáo dục mà còn mang giá trị thực tiễn to lớn trong việc xây dựng và phát triển đội ngũ nhà giáo hiện nay. Vì thế, chủ đề này đã thu hút sự chú ý của đông đảo các nhà nghiên cứu với các cách tiếp cận khác nhau nhưng nghiên cứu sinh đã chia các tác phẩm có liên quan ấy thành ba nhóm công trình trong sự tương thích với kết cấu của luận án là cơ sở hình thành, nội dung tư tưởng và giá trị.

Việc phân tích tình hình nghiên cứu liên quan đến đề tài đã tạo cơ sở để nghiên cứu sinh rút ra những nhận định khái quát về kết quả đạt được của các công trình có liên quan và rút ra kết luận: Đến nay, vẫn chưa có công trình nào hệ thống hóa đầy đủ tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo, từ cơ sở hình thành đến nội dung và giá trị của tư tưởng. Ngoài ra, sự thay đổi của tình hình kinh tế - xã hội và những yêu cầu mới đặt ra cho giáo dục hiện nay đòi hỏi cần có những nghiên cứu cập nhật hơn, sát với thực tiễn hơn. Vì thế, đây chính là lý do khoa học để nghiên cứu sinh lựa chọn đề tài này làm đối tượng nghiên cứu trong luận án của mình.

Trên cơ sở kế thừa thành tựu của những người đi trước và nhận thức rõ những yêu cầu mới đang đặt ra đối với đội ngũ nhà giáo hiện nay, nghiên cứu sinh đã xác định rõ ba vấn đề mà luận án cần đi sâu, làm rõ để từ đó tạo ra một công trình nghiên cứu về tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo trong hình thức tổng thể và đi theo hướng nghiên cứu cơ bản.

Việc đúc rút kết quả của các công trình đi trước và nhiệm vụ cần thực hiện ở chương này sẽ giúp nghiên cứu sinh triển khai công trình của mình một cách trọng tâm và đúng hướng, ngõ hầu mang lại một sự đóng góp mới trong nghiên cứu kho tàng tư tưởng Hồ Chí Minh mà tư tưởng về nhà giáo là một nội dung hết sức đặc sắc.

Chương 2. KHÁI NIỆM, CƠ SỞ HÌNH THÀNH TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ NHÀ GIÁO

2.1. Một số khái niệm cơ bản

2.1.1. Khái niệm “Nhà giáo”

Trong truyền thống văn hóa Việt Nam, nhà giáo luôn giữ vị trí đặc biệt quan trọng, gắn liền với đạo lý hiếu học và tinh thần “tôn sư trọng đạo”. Cũng chính vì thế, đã có nhiều cách để nhận diện khái niệm “nhà giáo” và mỗi cách tiếp cận phản ánh một khía cạnh quan trọng, từ góc nhìn pháp lý, xã hội, đến văn hóa, đạo đức và chuyên môn nghề nghiệp.

Cũng chính vì vậy, trong nghiên cứu và hoạch định chính sách, đã xuất hiện nhiều quan niệm và định nghĩa khác nhau về nhà giáo, được đưa ra bởi các tổ chức quốc tế, cơ quan quản lý giáo dục và giới học giả trong và ngoài nước.

Các quan điểm khoa học trong nước và quốc tế đều thống nhất rằng nhà giáo là chủ thể hành nghề chuyên nghiệp, thực hiện hoạt động trí tuệ và đạo đức, gắn với phản tư, sáng tạo và học tập suốt đời.

Từ các cách tiếp cận khác nhau, có thể khái quát: Nhà giáo là chủ thể thực hiện hoạt động giảng dạy và giáo dục trong các cơ sở giáo dục thuộc hệ thống giáo dục quốc dân, đáp ứng các tiêu chuẩn và điều kiện theo quy định của pháp luật; giữ vai trò tổ chức, hướng dẫn và hỗ trợ người học hình thành tri thức, phát triển năng lực, phẩm chất, qua đó góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục, đào tạo và phát triển nguồn nhân lực của quốc gia.

Việc xác định đúng khái niệm nhà giáo là cơ sở lý luận quan trọng để làm rõ vai trò, yêu cầu về phẩm chất và năng lực của đội ngũ này, qua đó định hướng xây dựng đội ngũ nhà giáo đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo trong giai đoạn phát triển mới của đất nước.

2.1.2. Khái niệm “Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo”

Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo là hệ thống quan điểm toàn diện, nhất quán và sâu sắc của Hồ Chí Minh về vị trí, vai trò, phẩm chất, năng lực, trách nhiệm, phương pháp giáo dục và xây dựng đội ngũ nhà giáo; được hình thành trên cơ sở vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin về giáo dục, kế thừa các giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc và tiếp thu có chọn lọc tinh hoa tư tưởng giáo dục của nhân loại; nhằm xây dựng đội ngũ nhà giáo có đạo đức, trình độ chuyên môn và năng lực sư phạm, đủ khả năng thực hiện sự nghiệp giáo dục, đào tạo con người mới, phục vụ sự nghiệp cách mạng và phát triển đất nước.

2.2. Cơ sở hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo

2.2.1. Cơ sở thực tiễn

2.2.1.1. Thực tiễn gia đình và quê hương

Gia đình giữ vai trò quan trọng trong việc hình thành nhân cách và tư tưởng Hồ Chí Minh. Sinh ra trong một gia đình Nho học với nhiều ảnh hưởng từ ông ngoại, cha và mẹ đã hình thành ở Người quan niệm nhất quán về người thầy. Đây là những tiền đề quan trọng cho tư tưởng Hồ Chí Minh về nội dung, phương pháp và phẩm chất của nhà giáo.

Quê hương Nam Đàn (Nghệ An) là vùng đất giàu truyền thống hiếu học, khoa bảng và yêu nước,... Những truyền thống ấy đã định hình trong Hồ Chí Minh chuẩn mực người thầy: yêu nước, yêu học trò, tận tụy với nghề và gắn dạy học với phục vụ xã hội.

2.2.1.2. Thực tiễn giáo dục Việt Nam cuối thế kỷ XIX - nửa đầu thế kỷ XX

Cuối thế kỷ XIX - nửa đầu thế kỷ XX, Việt Nam trở thành thuộc địa nửa phong kiến dưới ách thống trị của thực dân Pháp, giáo dục thuộc địa, cùng những hạn chế của nền giáo dục phong kiến thủ cựu, đã tác động trực tiếp đến nhận thức của Hồ Chí Minh: nhà giáo không chỉ truyền thụ tri thức mà còn có trách nhiệm giáo dục đạo đức, ý thức công dân, tinh thần yêu nước và phục vụ nhân dân, hướng tới mục tiêu “ai cũng được học hành”. Ảnh hưởng của phong trào canh tân và các trào lưu tư tưởng yêu nước cuối thế kỷ XIX - đầu thế kỷ XX tiếp tục góp phần hình thành quan điểm giáo dục toàn diện, hiện đại gắn với sự nghiệp giải phóng dân tộc.

2.2.1.3. Thực tiễn giáo dục thế giới cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX

Cuối thế kỷ XIX - đầu thế kỷ XX, trong bối cảnh nhiều dân tộc Á, Phi đấu tranh giành độc lập, các phong trào cải cách giáo dục gắn với giải phóng dân tộc đã xuất hiện, coi giáo dục là phương tiện nâng cao dân trí, khơi dậy ý thức dân tộc và đào tạo lực lượng trí thức dẫn dắt cách mạng. Những thực tiễn này góp phần tác động đến nhận thức của Hồ Chí Minh về vai trò xã hội và trách nhiệm chính trị - đạo đức của người thầy.

Bên cạnh đó, mô hình giáo dục xã hội chủ nghĩa ở Liên Xô sau Cách mạng Tháng Mười và thực tiễn giáo dục tại một số nước tư bản, đặc biệt là Hoa Kỳ, cũng giúp Hồ Chí Minh sớm nhận thức rằng giáo dục chỉ thực sự tiến bộ khi bảo đảm quyền học tập bình đẳng cho mọi người.

2.2.2. Cơ sở lý luận

2.2.2.1. Các truyền thống văn hóa tốt đẹp của Việt Nam

Các truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc Việt Nam là cơ sở tư tưởng - tinh thần quan trọng góp phần hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh về

nhà giáo. Những giá trị bền vững như lòng yêu nước, tinh thần đoàn kết, truyền thống hiếu học, tôn sư trọng đạo và trọng dụng hiền tài đã khẳng định vai trò trung tâm của giáo dục và người thầy trong lịch sử dựng nước và giữ nước.

2.2.2.2. Tinh hoa văn hóa nhân loại

Từ văn hóa phương Đông, đặc biệt là Nho giáo, Hồ Chí Minh kế thừa quan niệm coi trọng giáo dục, đề cao vị thế người thầy và tư tưởng “hữu giáo vô loại”. Các giá trị nhân văn của Phật giáo được Người vận dụng vào yêu cầu đạo đức của nhà giáo.

Từ văn hóa phương Tây, Hồ Chí Minh tiếp thu các giá trị tiến bộ hình thành tư tưởng yêu cầu nhà giáo làm việc dân chủ, khoa học, gắn lý luận với thực tiễn.

Giữ vai trò quyết định trong việc định hình tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo là chủ nghĩa Mác - Lênin với quan điểm nhà giáo là lực lượng trung tâm trong việc xây dựng con người mới và xã hội mới. Trên cơ sở đó, Hồ Chí Minh xác định nhà giáo không chỉ truyền thụ tri thức mà còn là tấm gương đạo đức, người giáo dục lý tưởng cách mạng và nhân tố nòng cốt của sự nghiệp đào tạo con người Việt Nam.

2.2.3. Nhân tố chủ quan Hồ Chí Minh

2.2.3.1. Những phẩm chất cá nhân tốt đẹp

Hồ Chí Minh là một người yêu nước và thương dân sâu sắc. Từ sự quan tâm thiết thực đến quyền học tập và sự phát triển của con người, Người đặc biệt coi trọng đội ngũ nhà giáo, nhất quán nhấn mạnh nhiệm vụ chăm lo cho việc dạy và học, kể cả trong những điều kiện khó khăn, chiến tranh ác liệt.

Hồ Chí Minh còn là biểu tượng của nghị lực, ý chí tự học. Tự học mà thành “Chí Minh” thì điều đó là nghị lực phi thường của Người. Chiêm nghiệm từ cuộc đời mình, Hồ Chí Minh luôn nhắc nhở các thầy cô phải giáo dục học trò tinh thần, ý thức, kỹ năng tự học.

Với trí tuệ kiệt xuất, tầm nhìn chiến lược và tư duy linh hoạt, Hồ Chí Minh tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại một cách chọn lọc để hình thành quan điểm toàn diện về nhà giáo, phù hợp với điều kiện lịch sử - xã hội Việt Nam. Người xác lập những chuẩn mực mới cho nhà giáo trong chế độ mới, coi họ là lực lượng nòng cốt trên mặt trận văn hóa - tư tưởng.

Đặc biệt, tấm gương đạo đức cách mạng, lối sống giản dị, trong sáng, tinh thần tự học và tự rèn luyện của Hồ Chí Minh đã trực tiếp định hình yêu cầu xây dựng đội ngũ nhà giáo “vừa hồng, vừa chuyên”.

2.2.3.2. Sự trải nghiệm thực tiễn giáo dục

Với tư cách người thầy, Hồ Chí Minh sớm trực tiếp tham gia giảng dạy và đào tạo cán bộ cách mạng, coi trọng việc gắn tri thức với thực tiễn, giáo dục đạo đức và nêu gương của người thầy.

Trên tư cách người học, việc trải nghiệm nền giáo dục phong kiến - thuộc địa cùng quá trình học tập, nghiên cứu trong môi trường giáo dục tiên bộ đã giúp Hồ Chí Minh sớm xác lập quan điểm cải cách giáo dục theo hướng khai phóng....

Khi trở thành người lãnh đạo cách mạng và Chủ tịch nước, Hồ Chí Minh tiếp tục tổng kết thực tiễn giáo dục trong điều kiện xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, nhất quán khẳng định giáo dục là nền tảng của sự nghiệp kiến quốc, trong đó nhà giáo giữ vai trò quyết định.

Tiểu kết chương 2

Chương 2 của luận án tập trung làm rõ hệ thống các khái niệm và cơ sở hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo - một nội dung có ý nghĩa đặc biệt trong việc xác định nền tảng lý luận, thực tiễn và giá trị kế thừa của tư tưởng Người đối với sự nghiệp giáo dục nước ta.

Từ việc khảo cứu những quan điểm khác nhau trong lý luận, pháp luật, cũng như trong thực tiễn xã hội, luận án chỉ ra rằng, hình ảnh người thầy không chỉ gắn với nghề dạy học đơn thuần mà còn là biểu tượng của trí tuệ, đạo đức, của sự tận hiến vì sự nghiệp “trồng người”.

Bên cạnh đó, chương 2 tiếp tục phân tích những điều kiện và tiền đề dẫn đến sự hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo. Đó là sự tổng hòa của ba yếu tố chủ đạo: cơ sở thực tiễn, cơ sở lý luận và nhân tố chủ quan của Người. Nhân tố chủ quan của Hồ Chí Minh đóng vai trò then chốt trong sự hình thành hệ tư tưởng này.

Chương 3. NỘI DUNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ NHÀ GIÁO

3.1. Quan điểm Hồ Chí Minh về vai trò của nhà giáo

3.1.1. Nhà giáo là nhân tố quyết định sự thành, bại của hoạt động giáo dục

Trước hết, nhà giáo là người vận hành hoạt động giáo dục. Xuất phát từ quan điểm “một dân tộc dốt là một dân tộc yếu”, ngay sau Cách mạng Tháng Tám, Hồ Chí Minh xác định “chống giặc dốt” là nhiệm vụ trọng yếu và huy động đội ngũ nhà giáo tham gia xóa mù chữ trên phạm vi toàn quốc và bước tiếp theo cần thực hiện là nâng cao dân trí.

Bên cạnh đó, nhà giáo còn là những người có tác động mạnh mẽ đến nhân cách người học - nhiệm vụ trọng yếu của giáo dục. Người cho rằng chất lượng người học phụ thuộc trực tiếp vào chất lượng người thầy, bởi nhà giáo là lực lượng trực tiếp “khai tâm, khai trí” và hình thành nhân cách cho học trò.

Cuối cùng, Hồ Chí Minh nhấn mạnh rằng đổi mới giáo dục trước hết phải bắt đầu từ nhà giáo. Theo Người, đổi mới không chỉ là cải tiến cơ sở vật chất hay chương trình giảng dạy, mà quan trọng hơn là đổi mới tư duy và tác phong của giáo viên.

3.1.2. Nhà giáo góp phần đào tạo ra lớp người kế tục sự nghiệp cách mạng và gánh vác tương lai của nước nhà

Trước hết, nhà giáo góp phần tạo nên những công dân có đạo đức tốt. Đây chính là tiền đề để xây dựng nên những con người mới cho một xã hội mới có kỷ cương, có tinh thần trách nhiệm cao và biết sống vì lợi ích chung.

Bên cạnh đó, nhà giáo đóng vai trò người truyền thụ tri thức cho người học, nâng cao trình độ văn hóa, chuyên môn và năng lực khoa học - kỹ thuật cho thế hệ trẻ, đáp ứng yêu cầu phát triển xã hội.

3.1.3. Nhà giáo là những người chiến sĩ trên mặt trận giáo dục góp phần vào thắng lợi của cách mạng Việt Nam

Nhà giáo có sứ mệnh đào tạo nên những con người có khả năng hoàn thành bất cứ nhiệm vụ nào mà Tổ quốc giao phó. Quân sự là nhiệm vụ chủ chốt lúc bấy giờ. Vậy nên, nhà giáo đóng vai trò vừa giảng dạy, vừa dẫn dắt tinh thần, giáo dục lòng yêu nước, bản lĩnh chính trị, kỷ luật và tinh thần đoàn kết, góp phần tạo nên lực lượng quân đội cách mạng vững mạnh.

Trong bối cảnh đất nước tiến hành hai cuộc cách mạng, nhà giáo có vai trò quan trọng trong việc cải tạo con người cũ thành con người mới - con người xã hội chủ nghĩa.

Bên cạnh vai trò giáo dục, nhiều nhà giáo còn trực tiếp tham gia chiến đấu bảo vệ Tổ quốc. Dù Hồ Chí Minh không yêu cầu giáo viên phải “xếp bút nghiêng lên đường chiến đấu”, nhưng thực tế, nhiều thầy giáo đã trở thành những chiến sĩ kiên trung.

3.2. Quan điểm Hồ Chí Minh về yêu cầu đối với nhà giáo

3.2.1. Về phẩm chất, năng lực của nhà giáo

3.2.1.1. Phẩm chất đạo đức của nhà giáo

Hồ Chí Minh tôn vinh nhà giáo chân chính là những “anh hùng vô danh” nhưng đồng thời đặt ra yêu cầu cao về phẩm chất đạo đức, vì “học trò tốt hay xấu là do thầy giáo, cô giáo tốt hay xấu”. Đạo đức được xem là nền

tảng quan trọng nhất của người thầy, thống nhất giữa trí tuệ, năng lực chuyên môn và lý tưởng sống.

Nhà giáo theo tư tưởng Hồ Chí Minh phải là những người thấm nhuần đạo đức cách mạng, trung thành với lý tưởng cách mạng, có bản lĩnh chính trị vững vàng, trách nhiệm xã hội sâu sắc, đồng thời giáo dục học sinh trở thành những công dân có đạo đức, lý tưởng và ý thức phụng sự Tổ quốc.

Bên cạnh đạo đức cách mạng, Hồ Chí Minh nhấn mạnh tình yêu nghề, yêu trò như chuẩn mực không thể thiếu.

3.2.1.2. Năng lực và trình độ của nhà giáo

Hồ Chí Minh nhấn mạnh mối quan hệ thống nhất giữa “đức” và “tài”: nhà giáo phải vừa có phẩm chất đạo đức, vừa có năng lực chuyên môn vững vàng. Trình độ lý luận chính trị là nền tảng, giúp giáo viên am hiểu đường lối, chính sách của Đảng và định hướng đúng cho người học về lý tưởng cách mạng, trách nhiệm công dân.

Kiến thức chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm là yêu cầu không thể thiếu; người thầy phải giỏi lĩnh vực đảm nhiệm, liên tục tự học, rèn luyện và tích lũy kinh nghiệm.

3.2.2. Về nội dung giảng dạy

Theo Hồ Chí Minh, nội dung giảng dạy phải toàn diện, hướng tới đào tạo con người phát triển hài hòa về Đức - Trí - Thể - Mỹ. Giáo dục đạo đức là nền tảng, tập trung vào đạo đức cách mạng, lòng yêu nước,... Giáo dục trí lực kết hợp văn hóa phổ thông, chuyên môn nghiệp vụ và khoa học - kỹ thuật. Giáo dục thể lực nâng cao sức khỏe, ý chí và tinh thần bền bỉ; giáo dục thẩm mỹ bồi dưỡng cảm thụ cái đẹp, tình yêu thiên nhiên và Tổ quốc.

3.2.3. Về phương pháp giảng dạy

Hồ Chí Minh coi giáo dục là khoa học, trong đó phương pháp giảng dạy quyết định hiệu quả đào tạo con người.

Người đặc biệt đề cao tự học, coi đây là nền tảng phát triển cá nhân và xã hội, đồng thời yêu cầu thầy cô hướng dẫn học sinh học tập độc lập, linh hoạt, có kế hoạch. Hồ Chí Minh cũng nhấn mạnh nguyên tắc học đi đôi với hành, gắn lý luận với thực tiễn lao động, sản xuất và công tác, phê phán cách học kinh viện, xa rời đời sống. Phương pháp giảng dạy phải phù hợp mục tiêu cách mạng, đặc điểm từng đối tượng; từ dễ đến khó, từ thấp đến cao, tránh nhồi nhét và phát huy tính chủ động, sáng tạo của người học. Cuối cùng, Hồ Chí Minh nhấn mạnh việc giáo dục người học thông qua những tấm gương người tốt việc tốt.

3.3. Quan điểm Hồ Chí Minh về biện pháp nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo

3.3.1. Chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng nhà giáo, đồng thời nâng cao ý thức tự giáo dục, tự rèn luyện của mỗi người

Hồ Chí Minh nhấn mạnh mỗi nhà giáo phải nhận thức sâu sắc tầm quan trọng của học tập và rèn luyện suốt đời. Song song đó, Hồ Chí Minh coi trọng công tác đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ giáo viên. Trước hết đây là công việc thuộc về Đảng và Chính phủ. Các trường sư phạm đóng vai trò là “máy cái”. Đồng thời, Người khuyến khích nhà giáo gắn bó với nhân dân, học hỏi tri thức và kinh nghiệm từ cộng đồng, củng cố uy tín xã hội và nâng cao trách nhiệm phụng sự nhân dân.

3.3.2. Đẩy mạnh các phong trào thi đua trong các nhà trường và nhân rộng các điển hình tiên tiến

Hồ Chí Minh coi phong trào thi đua là “trường học thực tiễn” rộng lớn, rèn luyện con người và thúc đẩy phát triển xã hội mới. Đồng thời Người cũng nhấn mạnh thi đua phải gắn với công việc hằng ngày, tiến hành bền bỉ, thực chất, tránh hình thức, đồng thời phát hiện, bồi dưỡng và nhân rộng các điển hình tiên tiến.

3.3.3. Chú trọng việc nêu gương, thực hiện sự tôn vinh các nhà giáo tiêu biểu trong ngành giáo dục

Hồ Chí Minh coi nêu gương là phương pháp giáo dục hiệu quả và lan tỏa mạnh mẽ. Người đặt ra các tiêu chí để có thể trở thành “tấm gương” và sau đó chỉ ra đối tượng nêu gương là những ai: trước hết là mỗi nhà giáo, đội ngũ cán bộ lãnh đạo nhà trường, Người còn nhấn mạnh học hỏi từ các tấm gương trong truyền thống dân tộc, từ đồng nghiệp và nhân dân, “lấy gương tốt trong quần chúng và cán bộ để giáo dục lẫn nhau”. Không chỉ vậy, mỗi cơ sở đào tạo cũng cần trở thành tấm gương sáng để lan tỏa trong cả nước.

3.3.4. Thực hành dân chủ trong nhà trường và tăng cường đoàn kết

Dân chủ trước hết thể hiện trong mối quan hệ thầy trò: xây dựng môi trường học tập cởi mở, khuyến khích học sinh chủ động suy nghĩ, đặt câu hỏi, bày tỏ ý kiến, đồng thời vẫn giữ truyền thống tôn sư trọng đạo, gắn liền với kỷ cương và trách nhiệm. Dân chủ cũng cần được thực hiện trong quan hệ đồng nghiệp. Giáo viên trao đổi, bàn bạc chuyên môn, kết hợp kinh nghiệm người đi trước với sáng tạo người đi sau, đồng thời thực hành tự phê bình và phê bình khách quan để củng cố kỷ luật, nâng cao chất lượng công tác. Trong quản lý nhà trường, cán bộ lãnh đạo phải thực hành dân chủ thực chất, lắng nghe ý kiến tập thể, chống quan liêu, mệnh lệnh và áp đặt, đảm bảo minh

bạch và đồng thuận, tạo hiệu quả hoạt động và quyền tự chủ trong giáo dục. Cùng với dân chủ, Hồ Chí Minh còn chủ trương xây dựng nhà trường thành một tập thể đoàn kết, gắn bó với nhau để cùng nhau hoàn thành tốt nhiệm vụ rất nặng nề, nhưng cũng rất vẻ vang của nhà giáo.

3.3.5. Thực hiện các chính sách ưu đãi đối với đội ngũ nhà giáo

Hồ Chí Minh khẳng định đời sống ổn định là điều kiện tiên quyết để họ yên tâm công tác và phát huy năng lực nghề nghiệp, theo nguyên tắc “có thực mới vực được đạo”. Chính sách đối với nhà giáo, theo Hồ Chí Minh, phải toàn diện, kết hợp hài hòa giữa đãi ngộ vật chất và tôn vinh tinh thần, vừa bảo đảm đời sống vừa khích lệ cống hiến.

Tiểu kết chương 3

Chương 3 của luận án đã hướng tới nhiệm vụ làm rõ các nội dung phong phú trong tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo.

Luận án đi sâu phân tích quan điểm Hồ Chí Minh về vai trò quan trọng của nhà giáo từ những góc độ khác nhau. Đồng thời, luận án đã hệ thống hóa hệ thống quan điểm của Hồ Chí Minh về phẩm chất và năng lực của nhà giáo, từ đạo đức cách mạng, lòng yêu nghề, trình độ chuyên môn đến nội dung, phương pháp giảng dạy sáng tạo, phù hợp với thực tiễn. Cũng như, phân tích quan điểm của Hồ Chí Minh về các biện pháp nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo

Tư tưởng Hồ Chí Minh không chỉ thể hiện qua lời nói mà còn thể hiện qua công tác chỉ đạo các hoạt động giáo dục của Người. Vì thế, nghiên cứu sinh đã nỗ lực gắn kết lý luận và hoạt động thực tiễn, bao gồm thực tiễn làm thầy và thực tiễn chỉ đạo, rèn luyện những người thầy với mong muốn “phục dựng” tối đa tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo trong mối quan hệ với tư tưởng về giáo dục nói riêng và về cách mạng Việt Nam nói chung.

Chương 4. GIÁ TRỊ TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ NHÀ GIÁO

4.1. Giá trị lý luận

4.1.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo đã tiếp thu, phát triển và nâng lên tầm cao mới truyền thống tôn sư trọng đạo của dân tộc

“Tôn sư trọng đạo” là giá trị đạo đức cốt lõi trong văn hóa Việt Nam, tôn vinh người thầy, đề cao tri thức và giáo dục.

Hồ Chí Minh kế thừa và phát triển truyền thống này lên tầm cao mới. Người đề cao vị thế xã hội của nhà giáo là những người chiến sĩ trên mặt trận giáo dục. Đồng thời, Người gắn việc tôn vinh nhà giáo với chăm lo toàn diện về tinh thần và vật chất, từ đó nâng truyền thống “tôn sư trọng đạo” thành quan điểm chiến lược trong xây dựng con người và quốc gia.

4.1.2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo góp phần bổ sung và phát triển sáng tạo tinh hoa giáo dục phương Đông, phương Tây và chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của Việt Nam

Hồ Chí Minh tiếp thu có chọn lọc và sáng tạo tinh hoa giáo dục nhân loại từ phương Đông đến phương Tây. Tuy nhiên, Hồ Chí Minh nhấn mạnh vai trò giáo dục phục vụ lợi ích cộng đồng và tinh thần yêu nước. Từ chủ nghĩa Mác - Lênin, Người phát triển sáng tạo khi gắn giáo dục với giải phóng dân tộc và phát triển con người toàn diện.

Điểm nổi bật là sự kết hợp hài hòa giữa tri thức, đạo đức và thực tiễn; nhà giáo phải vừa giỏi chuyên môn, vừa là tấm gương về đạo đức; giáo dục phải hướng tới “đức” và “tài”, gắn học với hành, học với lao động và đời sống xã hội.

4.1.3. Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho Đảng và Nhà nước đề ra đường lối, chính sách phát triển đội ngũ nhà giáo trong thời kỳ đổi mới

Tư tưởng Hồ Chí Minh là cơ sở lý luận cho Đảng và Nhà nước hoạch định chính sách phát triển giáo dục và đội ngũ nhà giáo.

Các chủ trương về xác định vị trí, vai trò của nhà giáo, xây dựng hệ tiêu chuẩn nhà giáo, đào tạo bồi dưỡng, công tác quản lý, kiểm tra, đánh giá đội ngũ nhà giáo của Đảng ta đều kế thừa quan điểm Hồ Chí Minh. Về chính sách đãi ngộ và chăm lo đời sống, tư tưởng Hồ Chí Minh trở thành cơ sở để cải thiện vật chất, tinh thần, nâng cao vị thế xã hội nhà giáo, bảo đảm thu hút và giữ chân đội ngũ chất lượng cao.

4.1.4. Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo gợi mở những nội dung căn cốt để xác định triết lý giáo dục Việt Nam hiện đại

Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo định hướng những nội dung căn cốt để hình thành triết lý giáo dục Việt Nam hiện đại:

Mục tiêu giáo dục: Nâng cao dân trí, bồi dưỡng nhân tài và đặc biệt là phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển nhanh đi đôi với bền vững của đất nước.

Nội dung giáo dục: Kết hợp giáo dục tri thức khoa học với đạo đức, nhân cách, kỹ năng sống và trách nhiệm xã hội; lý luận gắn với thực tiễn; tăng cường ngoại ngữ, tin học và năng lực nghề nghiệp.

Phương châm, phương pháp giáo dục: Lấy người học làm trung tâm, phát huy tính chủ động, sáng tạo, học đi đôi với hành.

4.2. Giá trị thực tiễn

4.2.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo góp phần thực hiện thành công công cuộc xóa nạn mù chữ, từng bước nâng cao dân trí

Hồ Chí Minh xác định nạn mù chữ là “giặc đói”, đặt ngang hàng với “giặc ngoại xâm”, từ đó coi giáo dục, đặc biệt xóa mù chữ, là nhiệm vụ cách mạng cấp bách và lâu dài. Trong tư tưởng của Người, nhà giáo là lực lượng nòng cốt, tiên phong trên mặt trận nâng cao dân trí, góp phần củng cố nền tảng tinh thần và trí tuệ của quốc gia độc lập.

Trong bối cảnh hiện nay, khi xã hội học tập và phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao trở thành yêu cầu cấp thiết, tư tưởng Hồ Chí Minh vẫn định hướng vai trò của nhà giáo trong xóa mù chữ, nâng cao dân trí và bồi dưỡng năng lực hội nhập. Phát huy đội ngũ nhà giáo là điều kiện quan trọng để đảm bảo phát triển bền vững và nâng cao vị thế Việt Nam trong thời đại mới.

4.2.2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo đã đưa ra định hướng và góp phần thực hiện thành công các cuộc cải cách giáo dục ở Việt Nam

Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo giữ vai trò nền tảng trong việc định hướng các cuộc cải cách giáo dục ở Việt Nam.

4.2.2.1. Cuộc cải cách giáo dục lần thứ nhất (1950)

Cải cách giáo dục năm 1950 được triển khai nhằm xây dựng nền giáo dục phục vụ kháng chiến và kiến quốc theo phương châm dân chủ, khoa học, đại chúng. Đội ngũ nhà giáo đóng vai trò nòng cốt trong đổi mới nội dung, phương pháp và tổ chức giáo dục, góp phần đặt nền móng cho nền giáo dục cách mạng Việt Nam trong điều kiện chiến tranh.

4.2.2.2. Cuộc cải cách giáo dục lần thứ hai (1956)

Cải cách giáo dục năm 1956 gắn với yêu cầu xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, hướng tới chuẩn hóa và hiện đại hóa hệ thống giáo dục quốc dân. Đội ngũ nhà giáo là lực lượng tiên phong trong triển khai hệ thống giáo dục mới, phát triển giáo dục nghề nghiệp và giáo dục đại học, qua đó đào tạo nguồn nhân lực phục vụ sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

4.2.2.3. Cuộc cải cách giáo dục lần thứ ba (1979)

Cải cách giáo dục năm 1979 nhằm thống nhất hệ thống giáo dục, xóa mù chữ và phổ cập giáo dục trên phạm vi cả nước. Đội ngũ nhà giáo tiếp tục giữ vai trò then chốt trong thực hiện mục tiêu cải cách, góp phần xây dựng nền tảng cho sự phát triển toàn diện và bền vững của nền giáo dục Việt Nam thời kỳ sau thống nhất.

4.2.3. Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo gợi mở giải pháp cho công cuộc đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo trong kỷ nguyên phát triển mới

Công cuộc đổi mới giáo dục của Việt Nam hơn một thập kỷ qua, đến nay, đan xen giữa thành công và hạn chế. Thực trạng đó gắn liền và phản ánh ưu điểm cũng như khuyết điểm đang tồn tại trong đội ngũ giáo viên.

Thành tựu: Số lượng và cơ cấu: Đội ngũ nhà giáo phát triển mạnh, đến năm học 2023-2024 có khoảng 1,6 triệu nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục, trong đó giáo viên mầm non và phổ thông chiếm khoảng 1,1 triệu người. Quy mô tăng, cơ cấu dần hợp lý, đáp ứng nhu cầu phổ cập giáo dục và nâng cao dân trí. Trình độ và năng lực: Tỷ lệ giáo viên đạt chuẩn và trên chuẩn tăng liên tục. Năng lực sư phạm, ứng dụng công nghệ thông tin và đổi mới phương pháp giảng dạy được cải thiện rõ rệt. Phẩm chất và trách nhiệm: Đa số nhà giáo có đạo đức nghề nghiệp, ý thức chính trị và tinh thần trách nhiệm tốt. Chuyển đổi số: Đội ngũ giáo viên đi đầu trong ứng dụng công nghệ,...

Nguyên nhân của thành tựu: Các kết quả trên xuất phát từ tác động tích cực của Đổi mới, cải thiện đời sống kinh tế - xã hội, gia tăng đầu tư cho giáo dục, tổ chức tốt các phong trào thi đua...

Hạn chế: Cơ cấu và phân bổ: Còn mất cân đối giữa cấp học, môn học và vùng miền. Trình độ và phương pháp: Một số nhà giáo chưa đáp ứng yêu cầu về năng lực, phương pháp giảng dạy. Quản lý giáo dục: Một bộ phận cán bộ quản lý cơ sở thiếu chuyên môn.

Nguyên nhân của hạn chế: Quy hoạch, dự báo và quản lý đội ngũ chưa đồng bộ, lệch pha giữa đào tạo và sử dụng. Chế độ thu hút chưa đủ hấp dẫn, khó thu hút nhân lực giỏi, đặc biệt ở đô thị và vùng khó khăn.

Những vấn đề đặt ra đối với đội ngũ nhà giáo ở Việt Nam hiện nay

Trước hết, là sự thiếu tương thích giữa yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo với năng lực thực tiễn của một bộ phận nhà giáo còn hạn chế.

Tiếp theo, là sự “lệch pha” giữa chuẩn giáo viên của Luật Giáo dục 2019 và thực tế nhiều giáo viên chưa đạt chuẩn mới.

Đó còn, là mâu thuẫn giữa nhu cầu tuyển dụng giáo viên ngày càng lớn để đáp ứng yêu cầu chương trình mới, mở rộng quy mô giáo dục với sự hạn hẹp về tiêu chuẩn biên chế và nguồn lực tài chính.

Tiếp đến, là sự không tương thích giữa kỳ vọng ngày càng cao của xã hội đối với nhà giáo với chế độ đãi ngộ, điều kiện làm việc còn thấp.

Vẫn tồn tại độ “vênh” giữa yêu cầu phát triển đồng đều đội ngũ giáo viên trên phạm vi cả nước và sự chênh lệch về trình độ giáo viên giữa các vùng, loại hình đào tạo.

Đó còn là bất cập giữa mong muốn phát triển nghề nghiệp suốt đời cho giáo viên và hệ thống khuyến khích, hỗ trợ của Nhà nước còn thấp.

Bên cạnh đó, là sự không tương thích giữa yêu cầu giữ gìn, nâng cao đạo đức nghề nghiệp của nhà giáo và sự suy thoái của đạo đức xã hội.

Cuối cùng, sự bất cập giữa yêu cầu định hướng phát triển giáo dục rõ ràng với sự thiếu vắng một triết lý giáo dục nhất quán và hệ giá trị văn hóa, hệ giá trị con người Việt Nam.

Giải pháp nâng cao chất lượng nhà giáo hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Thứ nhất, nâng cao nhận thức của toàn xã hội về tầm quan trọng của nhà giáo.

Thứ hai, quán triệt quan điểm của Đảng và cụ thể hóa thành chính sách, luật pháp của Nhà nước về các ưu đãi dành cho nhà giáo

Thứ ba, đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng gắn với tăng cường kiểm tra, đánh giá chất lượng đội ngũ nhà giáo

Thứ tư, tăng cường đầu tư cho giáo dục đi đôi với nâng cao chất lượng đội ngũ lãnh đạo, quản lý giáo dục theo nguyên tắc dân chủ

Thứ năm, đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương nhà giáo Hồ Chí Minh

Thứ sáu, đẩy mạnh tự chủ giáo dục kết hợp với tăng cường liên kết và hội nhập quốc tế trong đào tạo đội ngũ nhà giáo

Tóm lại, tiếp tục khai thác tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo để tìm ra hệ thống giải pháp phù hợp nhằm nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo - “chìa khóa” để phát triển “quốc sách” giáo dục không đơn thuần là nhiệm vụ của cơ quan chủ quản, tức Bộ Giáo dục và Đào tạo mà là trách nhiệm chung của toàn hệ thống chính trị, trước hết là của Đảng và của những người làm công tác giáo dục ở nước ta hiện nay.

Tiểu kết chương 4

Thủ tướng Phạm Văn Đồng từng khẳng định: Tư tưởng Hồ Chí Minh “là một kho tàng đầy của báu, là di sản chứa đựng bao giá trị, giá trị đó nói cho cùng là giá trị văn hóa mà chúng ta khai thác chưa được bao nhiêu”. Nhận định này hoàn toàn xác đáng đối với tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo. Giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo đã được kiểm chứng bởi lịch sử và trong chương này, nghiên cứu sinh đã phân tích giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo trên hai bình diện là giá trị lý luận và giá trị thực tiễn.

Việc khẳng định giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo góp phần luận giải và tôn vinh sức sống bất hủ của tư tưởng Hồ Chí Minh và đó là điều nghiên cứu sinh hướng đến.

KẾT LUẬN

Hồ Chí Minh trở thành nhà tư tưởng là do nhu cầu dẫn dắt, lãnh đạo cách mạng Việt Nam. Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo ra đời là để hướng tới nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo nhằm đưa dân tộc Việt nam từ sự tối tăm bước tới đài vinh quang để “sánh vai với các cường quốc năm châu”. Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo không chỉ thể hiện qua các bài nói, bài viết mà Người đã dành cho đội ngũ giáo viên mà còn “lặn” vào hoạt động thực tiễn nhằm xây dựng nền giáo dục dân chủ ở Việt Nam. “Phục dựng” được tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo - sản phẩm tinh thần của một trí tuệ lỗi lạc và sự trải nghiệm thực tiễn của một người Thầy vĩ đại là điều không đơn giản. Trong luận án của mình, nghiên cứu sinh đã giải quyết ba nhiệm vụ.

Một là, luận giải cội nguồn của việc hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo từ ba góc độ là cơ sở thực tiễn, cơ sở lý luận và nhân tố chủ quan của Hồ Chí Minh. Sau những gì đã phân tích, luận giải, nghiên cứu sinh thẩm thía điều mà Cố Thủ tướng Phạm văn Đồng đã khẳng định, rằng tư tưởng Hồ Chí Minh là sự kết tinh các giá trị văn hóa nhưng đó không phải là tư tưởng chiết chung, sự lắp ghép hay số cộng của các tư tưởng mà là “một hợp chất mới, đầy sáng tạo” [41, tr.239], mang dấu ấn độc đáo của Hồ Chí Minh.

Hai là, làm rõ các nội dung cơ bản trong tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo. Phải khẳng định rằng, tư tưởng của Người về nhà giáo không “nhất thành, bất biến” mà được hình thành, bổ sung, hoàn thiện cùng với thực tiễn phát triển của nền giáo dục Việt Nam. Dù hình thành trong thời gian dài và không ngừng đổi mới, tư tưởng của Người về nhà giáo vẫn có tinh thần nhất quán cao độ. Đó là sự đề cao vai trò của đội ngũ nhà giáo trong công cuộc xây dựng một nền giáo dục mới ở Việt Nam. Đó là một loạt các yêu cầu về phẩm chất năng lực, về nội dung và phương pháp giảng dạy mà Hồ Chí Minh đã đề ra để hướng đạo sự phát triển của đội ngũ nhà giáo. Đó còn là hệ thống giải pháp đầy tính khoa học, cách mạng và nhân văn mà Hồ Chí Minh đã đề ra để nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo. Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo được diễn ngôn một cách giản dị, dễ hiểu, cô đọng theo lối “ý tại ngôn ngoại” của nhà hiền triết Á Đông nhưng đã luận giải trọn vẹn một vấn đề là vị thế, phẩm hạnh và biện pháp nâng cao chất lượng của đội ngũ nhà giáo với suy tư sâu sắc của một người thầy, người kiến tạo nền giáo dục mới ở Việt Nam.

Ba là, phân tích giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo ở góc độ lý luận và thực tiễn. Nghiên cứu sinh đã chứng minh: Tư tưởng của Người về

nhà giáo không chỉ làm giàu cho văn hóa dân tộc và nhân loại mà còn trở thành cơ sở lý luận, ngọn cờ soi đường, kim chỉ nam cho việc xây dựng đội ngũ nhà giáo của Đảng ta trong các chặng đường lịch sử. Giá trị của một tư tưởng suy cho cùng là đem lại những kết quả tích cực trên thực tiễn nên nghiên cứu sinh đã chứng minh: Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo đã tác động hữu ích đến thực tiễn giáo dục ở Việt Nam mà cụ thể là công cuộc xóa mù, nâng cao dân trí và các cuộc cải cách giáo dục. Đặc biệt, tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo còn là “khuôn phép” để đánh giá thực trạng đội ngũ nhà giáo, các vấn đề đang đặt ra với đội ngũ nhà giáo và gợi mở hệ thống giải pháp nhằm nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo hiện nay.

Đất nước đang đứng trước vận hội và nguy cơ mới. Khi mà cuộc cách mạng khoa học công nghệ đang phát triển với tốc độ chưa từng có thì cần phải có một thế hệ trẻ có đủ khát vọng, năng lực để làm chủ tương lai. Tổng Bí thư Tô Lâm đã nhấn mạnh: “Thanh niên yêu nước thời đại mới là chinh phục đỉnh cao khoa học”. Khát vọng ấy, năng lực ấy không phải bỗng dưng mà có. Vì thế, trọng trách nặng nề lại một lần nữa đặt lên vai các nhà giáo và trở lại với tư tưởng Hồ Chí Minh để tìm trong đó động lực tinh thần cũng như những chỉ dẫn quý giá là việc làm hết sức cần thiết. Có thể thấy, tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo thực sự là “ngọn hải đăng” soi đường cho việc xây dựng đội ngũ nhà giáo với bốn trụ cột cơ bản: Đạo đức là nền tảng; chuyên môn là công cụ; dân chủ là phương pháp; sứ mệnh xã hội là động cơ.

Do tư tưởng Hồ Chí Minh là hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc về các vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam; cho nên, chúng ta không vì những giá trị to lớn trong tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo mà cho rằng Người đã để lại mọi giải pháp trực tiếp cho tất cả các vấn đề cụ thể trong công tác nâng cao chất lượng nhà giáo hiện nay. Đảng Cộng sản Việt Nam và toàn xã hội phải tiếp tục vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà giáo để đội ngũ nhà giáo Việt Nam phát huy hết năng lực của mình trong việc thực hiện sứ mệnh tạo ra những con người “dám vươn mình”, “biết vươn mình” và đưa đất nước “sánh vai cùng các cường quốc năm châu” như mong muốn mãnh liệt của Hồ Chí Minh. Bản thân đội ngũ nhà giáo Việt Nam phải tìm thấy trong tư tưởng Hồ Chí Minh động lực, phương hướng và phương châm hành động để xứng đáng với niềm tin yêu, sự quan tâm, kỳ vọng của “người đồng nghiệp cao quý - người Thầy vĩ đại” mang tên Hồ Chí Minh./.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CỦA TÁC GIẢ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN

1. Lê Thu Nguyệt (2023), “Từ truyền thống tôn sư trọng đạo của dân tộc đến quan điểm Hồ Chí Minh về vị trí, vai trò của nhà giáo”, *Tạp chí Lý luận chính trị và truyền thông* (1), ISSN: 1859-1485, tr.49-51.
2. Lê Thu Nguyệt (2023), “Quality and Competency of teachers: From Ho Chi Minh’s perspective to the application in the training of political theory lecturers in vietnam nowadays”, *Universum: Political Culture and Ideologies* (11/102), DOI - 10.32743/UniSoc.2023.102.11.16354, ISSN: 2311-5327, pp.55-58.
3. Lê Thu Nguyệt (2023), “Improving the quality of higher education lecturers - an important measure in training human resources for the sustainable development of Vietnam”, *Proceedings 2023 the international conference on human resources for sustainable development*, doi.org/10.51316/icpt.hust.2023.59, ISBN: 978-604-316-371-1, pp.461-469.
4. Lê Thu Nguyệt (2024), “Quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về nội dung dạy học của nhà giáo - cơ sở để đổi mới nội dung giáo dục - đào tạo ở Việt Nam hiện nay”, *Tạp chí Quản lý nhà nước* (6), ISSN e - 2815-5831, tr.1-8.
5. Dang Van Khoa, Nguyen Huu Tho, Le Thu Nguyet (2024), “Ho Chi Minh Thought on Youth Education and Its Significance in Vietnam today”, *World Journal of Social Sciences and Humanities* (10/2), pp.25-29.
6. Lê Thu Nguyệt (2024), “Những yêu cầu về phẩm chất, năng lực và trình độ của giảng viên lý luận chính trị trong cách mạng công nghiệp 4.0 dưới ánh sáng tư tưởng Hồ Chí Minh”, *Tạp chí Dạy và học ngày nay* (12), ISSN 2815-5769, tr.3-4.
7. Lê Thu Nguyệt (2025), “Vận dụng nguyên tắc thống nhất giữa lý luận và thực tiễn của chủ nghĩa Mác - Lênin trong phương châm giáo dục của Hồ Chí Minh”, *Tạp chí Thanh niên nghiên cứu khoa học* (1), ISSN 2734-9039, tr.12-14.
8. Lê Thu Nguyệt (2025), “Đẩy mạnh đầu tư cho phát triển giáo dục trong kỷ nguyên phát triển mới của đất nước”, *Tạp chí Quản lý nhà nước* (6), ISSN e - 2815-5831, tr.1-8.
9. Lê Thu Nguyệt (2025), “Từ Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng con người đến công tác xây dựng con người mới trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc”, *Kỷ yếu Hội thảo khoa học Quốc gia Lực lượng sản xuất mới xu hướng thế giới và thực tiễn Việt Nam*, Nxb Tài Chính, Hà Nội, ISBN: 978-604-79-5020-1, tr.199-208.